

ЯК СТВАРЫЦЬ УЛАСНУЮ СПРАВУ?

**(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)**

А найбольш цяжкімі былі пытанні, для адказаў на якія трэба было ведаць, хто такі страхавальнік, якія паслугі прадастаўляе Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь (з імі справіліся ўсяго 24-25% навучэнцаў), хто мацней пацярпіць ад інфляцыі, якія дакументы даюць права купіць валюту ў банку, якія абавязцельствы ўзнікаюць у чалавека, калі ён даў афіцыйную згоду выступіць паручыцелем па крэдыце свайго сябра (44% правільных адказаў).

З фінансавай задачай, дзе патрабавалася вызначыць найлепшыя для пакупніка ўмовы куплі смартфона (ноўтбука), справіліся ў сярэднім 58% навучэнцаў. У задачы называліся першалачатковая цана тавару (смартфон — 2 млн недэманіраваных беларускіх рублёў і ноўтбук — 6 млн рублёў) і памеры зніжак, прапанаваных ў розных крамах. Навучэнцам трэба было выбраць правільны адказ з прапанаваных і прывесці матэматычнае рашэнне, якое абгрунтоўвае выбар.

Найбольш тыповымі недахопамі пры вырашэнні гэтай задачы сталі адсутнасць матэматычнага рашэння і памылкі ў вылічэннях.

ОПТАМ ЦІ НА ВАГУ?

Удзельнікам маніторынгавага даследавання была прапанаваная сітуацыя куплі прадуктаў на рынку ў розніцу і оптам:

«На рынку таматы можна купіць кілаграмамі або скрынямі. Адзін кілаграм каштуе 15 000 рублёў. А скрыня таматаў вагой 10 кілаграмаў каштуе 120 000 рублёў.

1. Запішыце абгрунтаванне, якое падтрымлівае сцвярджэнне «Больш выгадна купіць скрыню памідораў, чым асобныя кілаграмы на вагу».

2. Растлумачце, чаму для некаторых людзей купля скрыні памідораў можа быць дрэнным фінансавым рашэннем».

Такое заданне ацэньвала здольнасць навучэнцаў інтэрпрэтаваць і выкарыстоўваць фінансавую і лікавую інфармацыю для тлумачэння свайго рашэння. У першым ва-

рыянце трэба было параўнаць два варыянты куплі таматаў і растлумачыць, які варыянт («скрыняй» або «на вагу») забяспечвае найлепшыя суадносіны кошту і якасці. У адказе навучэнцы павінны былі адлюстраваць відавочнае або невідавочнае прызнанне таго, што цана за кілаграм таматаў у скрыні меншая, чым кошт памідораў, якія прадаюцца па кілаграмах. З гэтым заданнем справіліся 77% навучэнцаў.

Заданне другога варыянту правярала, ці разумеюць навучэнцы, што купля прадуктаў оптам можа быць рашэннем непасільным і марнатраўным, калі вялікая колькасць прадуктаў не патрабуецца. Навучэнцы маглі атрымаць максімальны бал за гэтае заданне, калі ў іх адказе было адлюстравана разуменне хоць бы адной з прычын, па якой купля памідораў па больш нізкай цане не заўсёды можа быць добрым рашэннем і не для ўсіх: адны не могуць дазволіць сабе высокі кошт пакупкі оптам, а іншым не трэба так шмат тавару, які хутка псеуецца. З гэтым заданнем справіліся ўсяго 48% навучэнцаў. Адказ пра нявыгаднае фінансавое рашэнне для пакупніка навучэнцы падмянялі развагамі кштальту: «Гэта нявыгадна прадаўцам памідораў, бо на кожнай скрыні яны губляюць 30 000 рублёў». У другім варыянце, нягледзячы на пастаўленую задачу, навучэнцы ўсё роўна пісалі пра тое, што выгадна купіць памідоры оптам: «Больш выгадна купіць цэлую скрыню і пасля гэтага забыцца пра куплю таматаў на цэлы тыдзень»; «Выгадна купіць скрыню таматаў, таму што гэта танней.»

ДАХОДЫ І ВЫДАТКІ

У ходзе маніторынгу была выяўлена залежнасць вынікаў выканання тэста «Фінансавая дасведчанасць» ад узроўню матэматычнай падрыхтоўкі навучэнцаў. А вось значных гендарных адрозненняў наадварот, не выяўлена. Сярэдні вынік юнакоў склаў 15,4 бала, а дзяўчат — 15,7 бала.

Затое даследчыкі ўстанавілі сувязь паміж прафесійнай дзейнасцю, адукацыяй бацькоў і ўзроўнем фі-

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

нансавай дасведчанасці навучэнцаў. Сярэдні бал навучэнцаў, чые бацькі займаюцца высокакваліфікаванай працай, складае 16,5; сярэдні бал навучэнцаў, чые бацькі займаюцца нізкакваліфікаванай працай, роўны 14,8.

Узровень фінансавых ведаў вучняў устаноў адукацыі, размешчаных у гарадской мясцовасці, вышэйшы, чым у навучэнцаў устаноў адукацыі, размешчаных у сельскай мясцовасці. Сярэдні бал за выкананне тэста гэтымі катэгорыямі навучэнцаў склаў адпаведна 16 і 14 балаў.

Навучэнцы, якія прымалі ўдзел у маніторынгу, не вывучалі мэтанакіравана пытанні, звязаныя з фінансавай дзейнасцю, г. зн. ніхто з іх не наведваў факультатывныя заняткі «Асновы эканамічных ведаў». Інфармаванне па асобных пытаннях, звязаных з фінансавай дзейнасцю, ажыццяўлялася, у асноўным, на класных і інфармацыйных гадзінах, падчас сустрэч навучэнцаў з прадстаўнікамі банкаў. З асобнымі пытаннямі, звязанымі з фінансавай дзейнасцю, навучэнцы маглі пазнаёміцца ў рамках вучэбнага прадмета «Матэматыка».

Разам з тым 57% навучэнцаў адзначылі, што яны самастойна чыталі кнігі, артыкулы, глядзелі тэлеперадачы, інтэрнэт-сайты па пытаннях, звязаных з такой дзейнасцю. Сярэдні бал за выкананне тэста ў вучняў, якія самастойна цікавіліся фінансавымі пытаннямі, роўны 16, а ў тых вучняў, якія не цікавіліся, на бал меншы.

Фарміраванне першага вопыту навучэнцаў ва ўпраўленні асабістымі грашовымі сродкамі адбываецца ў сям'і. Падчас апытання была атрымана наступная інфармацыя: большасць вучняў (75%) знаёмыя з практыкай вядзення сямейнага бюджэту, ведаюць, што ў іх сям'і вядзецца ўлік даходаў і выдаткаў. Каля траціны рэспандэнтаў вядуць улік сваіх асабістых сродкаў, фіксуючы пры гэтым усе паступленні і выдаткі. 5% фіксуюць толькі паступленні. Палова навучэнцаў не вядзе ўліку, але дакладна ведае, колькі ў іх маецца грошай. Каля 13% уліку не вядуць і гэтай праблемай не цікавяцца.

На пытанне «Як вы лічыце, для чаго варта назапашваць зберажэнні?» 73% навучэнцаў адказалі, што на выпадак непрадбачаных выдаткаў; 46% — для паляпшэння свайго

жыцця ў будучыні; 34% — каб быць фінансава незалежным, мець магчымасць рабіць свой выбар; 20% — для атрымання дадатковых даходаў у выглядзе працэнтаў па ўкладах; 18% — каб пакінуць нешта ў спадчыну сваім дзецям; 14% — для забеспячэння жыцця на пенсіі.

КАЛІ ГРОШАЙ НА ПАКУПКУ НЕ ХАПАЕ...

Дарэчы, у падлеткаў запыталіся, у якіх выпадках атрыманне крэдыту ў банку яны лічаць апраўданым? Думкі навучэнцаў размеркаваліся наступным чынам: «у выпадку выкарыстання крэдыту для аплаты навучання» — так адказалі 57% навучэнцаў; «крэдыт мае сэнс браць у сітуацыі, калі стаўка па крэдыце ніжэйшая за стаўку па ўкладзе» — 26%; «калі вельмі хочацца нешта купіць, а ўласны грошай не хапае» — 18%; «для выгаднага набыцця неабходных тавараў падчас распродажу» — 16%; «калі чалавеку тэрмінова патрэбен адпачынак, а аплаціць яго няма магчымасці» — 7%. Не змаглі адказаць на гэтае пытанне 12% навучэнцаў.

Як, на ваш погляд, трэба паступіць, калі грошы заканчваюцца да атрымання новага даходу? 78% навучэнцаў лічаць, што трэба скараціць спажыванне і пачаць эканоміць. 8% — накіруюць на свае патрэбы раней назапашаныя зберажэнні. 5% падлеткаў адказалі, што трэба звярнуцца па дапамогу да знаёмых, сваякоў (пазычыць). 4% — што трэба шукаць дадатковую працу. 1% — узяць крэдыт у банку. І 3% навучэнцаў не змаглі даць адказ.

А па якіх фінансавых пытаннях хацелі б атрымаць інфармацыю навучэнцы? Высветлілася, што 36% навучэнцаў жадалі б больш даведацца пра стварэнне свайой справы (фірмы), 27% — пра спосабы эканоміі грашовых сродкаў, 23% — пра страхаванне жыцця і рызык, 21% — пра выкарыстанне банкаўскіх пластыковых карт, 20% — аб працаўладкаванні ў канікулярны час і 17% — аб праграмах фінансавай дапамогі студэнтам.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

■ Добрая навіна

«Белсаюздрук» «асвойвае» новыя тэрыторыі

У сталічным мікрараёне Каменная Горка адкрыўся гандлёвы павільён

Тыя, хто сочаць за навінамі сталіцы, дакладна ведаюць, што ў Каменнай Горцы вядзецца актыўнае будаўніцтва жылля: амаль ніводная размова пра развіццё гарадской інфраструктуры не абыходзіцца без згадвання гэтага мікрараёна. Дзіцячыя сады, школы, паліклінікі, а таксама гандлёвыя аб'екты ўзводзяцца ўслед за жылымі дамамі. Прадпрыемства «Белсаюздрук» вырашыла не чакаць, калі ўзнікне вострая неабходнасць, а загадзя падрыхтаваць усе ўмовы для камфортнага жыцця на новым месцы.

Павільён усталявалі на прыпынку на скрыжаванні вуліц Калеснікава і Налібоцкай. Побач — два гандлёвыя цэнтры, будуюцца дамы. Як адзначаюць спецыялісты, пасажырапатак павінен быць вялікім. Гэта відаць і адразу пасля адкрыцця: за першую гадзіну працы — 30 наведвальнікаў: дарослыя мужчыны шукаюць цікавую газету для чытання па дарозе на працу, школьнікі дакупляюць прыгожыя сшыткі да новага навучальнага года, маладыя мамы з дзецьмі выбіраюць першыя кнігі казак.

— *У вас ёсць васковыя крэйды?*
— На жаль, цяпер няма, але мы зробім усё магчымае, каб яны з'явіліся як

мага хутчэй, — разгортваецца дыялог паміж прадаўцом і пакупніцай.

Плошча павільёна невялікая — 24 квадратныя метры, таму размясціць у ім увесь асартымент тавараў немагчыма. Аднак выйсце ёсць. Любы неабходны тавар можна заказаць на сайце bspechat.by, а пасля атрымаць у пункце выдачы, г.зн. у найбліжэйшым павільёне. Дарэчы, аформіць заказ можна на месцы — у гандлёвым пункце ёсць бесплатны Wi-Fi. На сайце прадстаўлены добры выбар друкаванай прадукцыі, у тым ліку і калекцыйных выданняў, кніг, сувеніраў і падарункаў, цацак, да новага навучальнага года была дапоўнена лінейка школьных прылад і вучэбнай літаратуры. Акрамя таго, на гэту катэгорыю тавараў да 31 кастрычніка распаўсюджваецца 10-працэнтная зніжка. Каб яе атрымаць, дастаткова прад'явіць

шматразовы купон, якія раздаюць у гандлёвых аб'ектах «Белсаюздрук».

І, вядома, у павільёне ўсім прапаноўваюць каву на вынас, якая ўжо стала фірменным знакам. Адметнай рысай прадпрыемства «Белсаюздрук» з'яўляецца арыентацыя на патрэбы пакупнікоў. Напрыклад, павільён у Каменнай Горцы ў будныя дні пачынае працу, як толькі на прыпынку з'яўляюцца першыя пасажыры — а палове сёмай раніцы. Для паскарэння працэсу абслугоўвання тут упершыню ўсталявалі плацежны тэрмінал для бескантактных картак: каб аплаціць пакупкі на суму да 20 рублёў, не трэба ўводзіць пін-код або распісвацца.

— Галоўную цікавасць для нас уяляюць новыя раёны. Мы разам з жыллямі ствараем свой горад мары, прыгожы і зручны. Наша задача ў тым, каб газету, кнігу або канцылярскія прылады чалавек мог купіць побач з домам, не марнуючы час на паездку ў цэнтр горада. Аднак пры гэтым ён не павінен быць абмежаваны ў выбары, таму мы імкнемся прапанаваць пакупнікам максімальна шырокі асартымент тавараў, якія карыстаюцца папулярнасцю, — падкрэсліў **начальнік сектара па паслугах «Белсаюздруку» Андрэй ГАРКАВЫ.**

Дар'я КАСКО. kasko@zviazda.by

■ Конкурсы

НАПІШЫ ЛІСТ НАСТАЎНІКУ!

Рэспубліканскі завочны конкурс літаратурных работ «Пасланне настаўніку» абвешчаны ў Беларусі. Яго арганізатарамі выступаюць Міністэрства адукацыі і Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі.

Конкурс праводзіцца сярод вучняў устаноў агульнай сярэдняй, прафесійна-тэхнічнай, сярэдняй спецыяльнай, вышэйшай і дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі ў чатырох узроставых групax: ад 6 да 9 гадоў, ад 10 да 13, ад 14 да 18 і ад 18 да 25 гадоў.

Пісьмовая творчая работа можа быць напісана ў форме кароткага апавядання, паэмы, верша, эсэ на рускай ці беларускай мове. Асабліва ўвага будзе надавацца матэрыялам, якія суправаджаюцца рознымі жанрамі медыямастацтва: відэаарт, відэаінсталяцыя (відэазапіс з чытаннем аўтарскага літаратурнага матэрыялу або ілюстрацыя тэксту відэамалюнкам), саўндарт (аўдыязапіс аўтарскай працы з выкарыстаннем музыкі і разнастайных гукаў). Работы трэба дасылаць на паштовы ці электронны адрас Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі nchtdm@mail.ru з пазнакай «Пасланне настаўніку».

У пасланні ці прысвячэнні павінна раскрывацца роля настаўніка ў жыцці аўтара. Конкурсныя работы будуць ацэньвацца па наступных крытэрыях: адпаведнасць тэме, сацыяльная значнасць і змястоўнасць работ; творчы падыход, неардынарнасць і крэатыўнасць выканання матэрыялаў, стыль выкладання (выразнасць аўтарскага стылю, аўтарская інтанацыя, прыёмы падачы матэрыялу), інфарматыўнасць, арфаграфічная пісьменнасць.

Прадугледжаны два этапы. Першы — рэспубліканскі. Да 20 верасня ўдзельнікі павінны накіраваць свае работы ў Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі. З 20 па 29 верасня экспертная група іх ацэньвае.

Другі этап — падвядзенне вынікаў, узнагароджанне прызёраў і пераможцаў, запрашэнне пераможцаў конкурсу на ўрачыстую сустрэчу, прысвечаную Дню настаўніка, якая адбудзецца 30 верасня 2016 года.

Больш падрабязную інфармацыю можна знайсці на партале Міністэрства адукацыі ў раздзелах Сістэма адукацыі / Упраўленне сацыяльнай, выхаваўчай і ідэалагічнай працы / Актуальна.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by